

ཐིའུ་ཁྱུ་མ་བོད་གནས་དབྱེད་ཡིག TIBET QUARTERLY BRIEF

Volume:5 | Issue: 04 | October-December 2023

བོད་ཀྱི་འཕྲུལ་འཛམ་ལཱ་ཁྲིའུ་ཡུ།

TIBET POLICY INSTITUTE

Central Tibetan Administration, Gangchen Kyishong

Dharamshala-176215 Distt. kangra (H.P.) India

Phone +91-1892-223556, 222403

E-mail: communication@tibetpolicy.net | web: tibetpolicy.net

ཟླ་གསུམ་བོད་གནས་དབྱེད་ཡིག

TIBET QUARTERLY BRIEF

ཨ་ཁུ་ལྷོ་མ་ཞིག་འགན་འཁུན།

པོད་ཡིག་ཆོས་ཞིག་པ།

ཡིན་ཡིག་ཆོས་ཞིག་པ།

དེབ་གསུགས་པལ་མཁན།

པར་སྐྲུན་བྱེད་མཁན།

བླ་ཆེན་མ།

དཔར་ཁང་།

བྱང་ཆེ་ལྷོ་བ་ཆེ་རིང་།

རིག་སྒྲོན་ཆེ་རིང་བསམ་གྲུབ།

འབྲམ་རམས་པ་བསྐྱེད་འཛིན་བདེ་གསལ།

རིག་སྒྲོན་ཆེ་རིང་བསམ་གྲུབ།

བོད་ཀྱི་སྲིད་བྱས་ཉམས་ཞིབ་ཁང་།

www.tibetpolicy.net

ས་རྒྱ་བོད་ཀྱི་དཔར་ཁང་།

Published by :

Tibet Policy Institute

Central Tibetan Administration

Dharamshala-176215 (H.P.) INDIA

Website :

www.tibetpolicy.net

Tibetan Editor :

Tsering Samdup

English Editor :

Dr.Tenzin Desal

Design / layout :

Tsering Samdup

Printed by :

Sarah Printing & Publications

དཀར་ཆག

ཏུ་མ་ན་དང་རྩ་རྩེད་མིག་དབྱེད་ཚུ་ཁག

[illegible]

Section II: English Articles

The Party, State and Tibet.....	12
Dr. Tenzin Desal, Senior Fellow	
Will Lai Ching-te move away from Tsai Ing-wen: The Tibet Question in Taiwan’s New Era	15
Dr. Tenzin Lhadon, Research Fellow	
Beijing’s Weapon of Mass Deception	19
Tenzin Dalha, Research Fellow	
China’s New “Qinghai-Tibet Plateau Ecological Protection Law”: A threat to Tibet’s Environment	22
Dechen Palmo, Research Fellow	
Mining pollution of Rivers in Tibet: a Brief Analysis.....	27
Dhondup Wangmo, Research Fellow	

ཕེ་ཆན་དང་པོ། བོད་ཡིག་དབྱེད་ཚུལ་ཁག

“༢༠༢༤ལོའི་ཐའེ་མན་གྱི་སྲིད་འཛིན་འོས་བསྐྱེད་ཆེན་མོར་ལྷ་ཞིབ་སྐྱོར་སྐྱོད་”ཏུ་ཕྱིན་པའི་ ལས་བསྐྱེད་མཁུ་

རིག་སྒྲིན་ཆོ་རིང་བསམ་གྲུབ། ཉམས་ཞིབ་པ།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༢༤ ལོའི་ཟླ་ ༡ ཆེས་ ༧ རུས་ ༡༣ བར་གྲུས་པ་“༢༠༢༤ལོའི་ཐའེ་མན་གྱི་སྲིད་འཛིན་འོས་བསྐྱེད་ཆེན་མོར་
ལྷ་ཞིབ་སྐྱོར་སྐྱོད་”ཕྱིད་པའི་གོ་སྐབས་བྱང་བ་བཞིན། ཟླ་ ༡ ཆེས་ ༥ ཉིན་གྱི་སྤྱོད་རྒྱུ་ཐའེ་མན་ལྷ་ཞིབ་སྐྱོར་སྐྱོད་དོན་
གཙུག་ལག་སྐོབ་ཆེན་ཏུ་རྟེན་གཞི་བྱས་ཡོད་པའི་འོས་བསྐྱེད་ཉམས་ཞིབ་ཁང་“ཏུ་ཕྱིན་ཏེ། དེ་གའི་འགན་འཛིན་དང་
ཉམས་ཞིབ་པ་སྐུ་ཞབས་ཡུག་ཆེན་ཞིན་ (游清鑫)

དང་ཉམས་ཞིབ་པ་ཞའོ་དབྱི་ཅིན་ (蕭怡靖) གཉིས་
མཉམ་ཏུ་ཐའེ་མན་གྱི་མང་གཅོའི་འཕེལ་རིམ་དང་
མང་གཅོའི་ལམ་ལུགས་སྐོར་ལ་བཞོ་སྤྱོད་བྱས། ཏུས་སྤྱོད་
ཐའེ་མན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་སྤྱོད་མང་གཅོ་ཅན་ཏུ་བསྐྱར་
བའི་ལམ་ཀ་འཛོལ་ཅི་སྤྱོད་བྱས་ཀྱང་། ཆབ་སྲིད་གྱི་ལང་
ཕྱོགས་ལ་གོ་མིན་ཏང་སྲིད་དོན་ཆོགས་པའི་འགོག་སྒྲིལ་
མང་པོ་ཐེབས་ཕྱིར། ༡༩༩༠ལོར་སྤྱོད་པས་རག་བར་ཏུ་མང་
གཅོ་ཁྱོད་ཡོངས་ནས་རྩི་ཟབ་ཏུ་གཏོང་སྤྱོད་པ་ཞིག་
བྱུང་མེད། ༡༩༩༥ལོར་ཅང་ཅི་ཁྱིའི་བྱ་ཅང་ཅིན་གོ་(蒋经

འོས་བསྐྱེད་ཉམས་ཞིབ་ཁང་གི་འགན་འཛིན་ཡུག་ཆེན་ཞིན་དང་ཉམས་
ཞིབ་པ་ཞའོ་དབྱི་ཅིན་གཉིས།
Photo:TPI

国)ཡིས་སྲིད་འཛིན་གྱི་ལས་གནས་བསྐྱེད་མར་བཟུང་ཞིང་། ༡༩༩༧ལོར་ཏུས་ཡུན་རིང་པོའི་སྲིད་འཛིན་ལས་གནས་
འཛིན་སྐྱོད་“ཉེན་ཐོན་དམ་བསྐྱེད་ཀྱི་གནས་སྤངས་དེ་མེད་པར་བཞོས་ནས་རིམ་པས་མང་གཅོའི་མང་
གཞི་བསྐྱེད་སྤྱོད་པ་བྱུང་ཡོད། དེ་ནས་ཅང་ཅིན་གོ་ཡི་སྲིད་དབང་སྐྱོད་མཁན་ལིས་ཏིག་ཏོས་(李德辉)ཀྱིས་ཐའེ་
མན་གྱི་སྲིད་དོན་ཆོགས་པ་མང་པོས་ཐད་ཀར་འོས་འདེམས་བྱེད་པའི་(多黨直選)མང་གཅོ་ཅན་ཏུ་བསྐྱར་པ་ཞིག་
ཡིན་ལ། ཏུས་ཡུན་དེ་ནི་ཐའེ་མན་གྱི་མང་གཅོའི་བསྐྱེད་རིམ་ནང་ལོ་རྒྱུས་རང་བཞིན་ལྡན་པའི་བཅོས་སྐྱོར་ཞིག་ཏུ་
ངོས་འཛིན་བྱས་ཆོག་པ་འདྲ་སྟེ། ༡༩༩༩ལོར་སྲིད་འཛིན་ཟུར་པ་ཅང་ཅིན་གོ་གཤེགས་རྩིས། སྐབས་དེར་སྲིད་འཛིན་
གཞིན་པའི་ལས་འགན་ཁྲུང་ཡོད་པའི་ལིས་ཏིག་ཏོས་ཀྱིས་ཅུ་ཁྱིམ་ལ་བཞོ་བཅོས་གཏོང་དགོས་པའི་སྐུལ་འདེད་
གནང་ཞིང་སྲིད་འཛིན་འོས་འདེམས་བྱ་སྐྱོད་ཐད་ཀར་མི་མང་ལ་སྤྱོད་པ་དེ་ནི་མང་གཅོའི་གོ་མ་ཁ་ཆེན་པོ་དེ་ཡིན།

སྲིད་དོན་གཙུག་ལག་སྐོབ་ཆེན་གྱི་སྐོབ་ཁྲི་ཐོག་ཁང་ཆེན་པོ་དའི་འོག་ཏུ་དེ་སྤྱོད་“ཏོང་གོང་ཁྱིམ་གྱི་ལ་བ་
ཅིས་སྲིད་ཁྱིམ་གཞིར་”ངོ་མོལ་གྱི་ཞི་བའི་ལས་འགུལ་སྤྱོད་ཏུས། ཏོང་གོང་ལོ་རྒྱུས་སྐྱོར་དང་གཏུང་སེམས་མཉམ་

[illegible]

ཐའེ་ལུ་མང་གཙོ་ཆོད་ལྟ་ཁང་།

Photo:TPI

བའི་བྱང་བསྐྱགས་རྩུམ་མ་མང་པོ་ཞིག་བརྩུ་རབ་བྱས་
འདུག་ཅིང་། དེ་སྔ་ཟུ་རུ་ཟུ་ཡིས་ཡུག་ཡེན་ལ་བཅན་
འཇུལ་བྱེད་སྐབས་ཀྱི་ནག་གིས་ཀྱལ་སྤྱིའི་སྟེང་ཟུ་རུ་ཟུ་
ལ་ཀྱབ་སྐྱོར་ཐོབ་ཆེད་འབྲེལ་ཡོད་གནས་ཚུལ་རྩུམ་མ་
མང་པོ་ཞིག་བྱང་སྤེལ་བྱས་ཡོད་ཚུལ་ཡང་དཔེ་མཚོན་
ཀྱི་ཚུལ་དུ་རེ་རེ་བཞིན་གསལ་སྟོན་གནང་ཡོང་། ཀྱི་ནག་
གིས་འཛམ་གླིང་དྲ་ཀྱའི་སྐར་དུ་ཀྱི་ནག་རིང་ཡུགས་བྲིལ་
བསྐྱགས་དང་པོད་ནང་གི་དོན་དངོས་མིན་པའི་གནས་
ཚུལ་མང་པོ་ཀྱལ་སྤྱིའི་སྟེང་བྱང་བསྐྱགས་བྱེད་བཞིན་པ་
དེ་ཡང་ཁོང་གསལ་ཀྱི་འཕྲུལ་རིགས་དེ་དག་བེད་སྤྱོད་
གཏོང་གི་ཡོད་ཆོད་ཀྱི་ཆོར་སྤང་བྱུང་།

ཆོས་ ། ཉེན་གྱི་སྒོ་དོར། བའི་ཕན་གྱི་མིང་དོན་ཆོགས་ཆེ་ཤོས་གསུམ་གྱི་ཡ་གྲུབ་ཏེ། བའི་ཕན་མང་གཙོ་ཡར་
ཐོན་མིང་དོན་ཆོགས་པའི་དབྱས་སྤྱི་བྱུང་ཁང་དུ་བྱིན། འོས་བསྟུ་ཆེན་མོ་སྤེལས་ལ་ཡོད་སྟབས་བདེ་འཇགས་ཀྱི་སྒྲོན་
དུ་དབྱས་སྤྱི་བྱུང་ཁང་གི་ཁང་བཅེས་སེམས་པའི་འོག་དུ་ཉེན་རྟོག་པས་བསྐྱོར་འདུག དེ་ནས་སྤྱི་བྱུང་ཁང་གི་ཆོགས་

ཁང་དུ་ཐའེ་མཐོན་གཞིན་ཅུ་མང་གཙོ་མཐུན་ཚོགས་(臺灣青年民主協會)ཀྱི་རྒྱན་ལས་ཀྱང་ཡུས་མེད་(張育萌) གིས་མང་གཙོ་སྲིད་དོན་ཚོགས་པའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ལང་སྟོགས་དང་སྲིད་དོན་ཚོགས་པའི་འཕེལ་རིམ་སྐོར་ནས་གསུང་བཤད་གནང་བ་དང་དེའི་རྗེས་སུ་དྲི་བ་དྲིས་ལན་བྱས། བཞོ་སློང་དེ་ཚར་རྗེས་དེའི་ཕྱི་དྲོར་ཡེ་ཤུའི་ཚས་ཚོགས་མང་གཙོ་ལས་སྐྱུང་ཁང་དུ་ཕྱིན་ཅིང་། ལས་ཁུངས་དེའི་འགན་འཛིན་དང་ཚས་དཔོན་ཉིང་ཁྲོན་ཅིན་(黃春生) མཉམ་ཅུ་ཐའེ་མཐོན་གྱི་མང་གཙོའི་སྐོར་ལ་བཞོ་སློང་བྱས། ཚས་ཚོགས་འདིས་དེ་སྤྱོད་ཀོང་དུ་ཁྲིམས་བྱུང་བ་ཅིས་སྟོན་ཁྲིམས་གཞི་ཕྱིར་འཐེན་གྱི་ལས་འགུལ་སྤེལ་སྐབས་ཉིང་ཀོང་གི་ན་གཞིན་མང་པོ་ཞིག་ཐའེ་མཐོན་དུ་སྐྱབས་བཅོལ་ཞུ་རྒྱུར་དཔལ་འབྱོར་ཐོག་རོགས་རམ་མང་པོ་བྱས་འདུག བཞོ་སློང་འདི་འཚོགས་བཞིན་པའི་སྐབས་སུ་རྒྱ་ནག་གིས་ཐའེ་མཐོན་གྱི་རྒྱ་མཚོའི་ལྷོ་ངོས་སུ་འཁོར་སྐར་(衛星) ཞིག་འཕངས་པས། ཐའེ་མཐོན་རྒྱལ་སྤྱང་ལྷན་ཁང་ནས་མི་མང་ལ་བདེ་འཇགས་ཀྱི་དོགས་ཐོན་བྱ་དགོས་པའི་གསལ་བསྐྱགས་འཕྲིན་བྱང་ཞིག་ཁ་པར་ཐོག་དུས་གཅིག་དུ་བཏང་བས། ཐའེ་མཐོན་རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་མི་མང་འཇིགས་སྐར་ཆེན་པོ་སྐྱེས་སོང་། འཁོར་སྐར་དེ་ནི་ཐའེ་མཐོན་གྱི་འོས་བསྐྱེས་ལ་ཉེ་སྐབས་རྒྱ་ནག་གིས་འཇིགས་སྐྱལ་བྱས་པ་ཞིག་ཡིན་པ་འདྲ། དགོང་དྲོའི་དུས་སུ་ཞིན་པེ་ཁྲོང་ཁྲིར་དུ་ཕྱིན་ནས་གོ་མིན་ཏང་སྲིད་དོན་ཚོགས་པའི་དབུས་སྤྱི་ཁབ་ཁང་གི་འོས་བསྐྱེའི་དྲིལ་བསྐྱགས་བྱེད་སར་འབྱོར་ཞིང་། དེ་གར་སྲིད་དོན་ཚོགས་པ་འདིའི་སྲིད་འཛིན་འོས་བསྐྱེའི་དམིགས་ཡུལ་དང་ལངས་སྟོགས་སོགས་གཏམ་བཤད་བྱས་པར་ཉན་ཅིང་དྲི་བ་དྲིས་ལན་བྱས།

ཚས་༡༠ཉན་གྱི་སྤྱོད་ཐའེ་པེ་ཁྲོང་ཁྲིར་དུ་ཕྱིན་ཏེ། མི་སེར་བཟང་པོ་རིག་གནས་འགུལ་སྟོན་ལས་འགུལ་ཞེས་པའི་གཞུང་འབྲེལ་མ་ཡིན་པའི་ཚོགས་པ་དེའི་ལས་ཁུངས་ནང་ཆུ་ཚོད་གཉིས་རིང་ཐའེ་མཐོན་གྱི་སྤྱི་ཚོགས་ཐོག་མི་སེར་རྣམས་ཀྱིས་མང་གཙོ་ལ་བཅངས་པའི་འདུ་ཤེས་དང་སྤྱི་ཚོགས་ལ་བཅངས་པའི་འགན་ཁུར་སྐོར་ནས་བཞོ་སློང་བྱས། དེའི་ཉན་རྒྱལ་ཐའེ་པེ་ཁྲོང་ཁྲིར་གྱི་ས་གནས་བུད་མེད་མནའ་འབྲེལ་ཚོགས་པའི་ལས་ཁུངས་ནང་འོས་བསྐྱེའི་དྲིལ་བསྐྱགས་གཏམ་བཤད་ལ་ཉན་ཅིང་། གཏམ་བཤད་བྱུང་རྗེས་དེ་གའི་འགན་འཛིན་ཡིན་ཅི་ཉན་(林詩涵) མཉམ་ཅུ་བཞོ་སློང་བྱས།

ཚས་ ༡༡ ཉན་གྱི་ཞོགས་པར། ཕྱིར་ཐའེ་ཁྲོང་ཁྲོང་ཁྲིར་ནས་ཐའེ་པེ་ཁྲོང་ཁྲིར་དུ་ལོག་ཏེ། ཁྲོང་ཁྲིར་འདིར་ཉན་གཞི་བྱས་ཡོད་པའི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་འགེམས་སྟོན་ཁང་(國家人權博物館-白色恐怖景美紀念園區) དུ་ཕྱིན། འགེམས་སྟོན་ཁང་འདིར་དེ་སྤྱོད་ཐའེ་མཐོན་གྱི་དམག་ཁྲིམས་སྟོབ་གྲ་དང་། རྒྱལ་སྤྱང་ལྷན་ཁང་གི་ཆེས་མཐོའི་དམག་དོན་ཁྲིམས་ཞིབ་ཁང་། ཞིབ་དཔྱད་ཁང་སོགས་ཀྱི་ལས་ཁུངས་ཉན་གཞི་བྱས་སྟོང་ཞིང་། ༡༩༥༧ནས་༡༩༨༢ལོའི་བར་ཐའེ་མཐོན་གཞུང་གི་“དཀར་པོའི་འཇིགས་སྐྱལ་” (白色恐怖時期) ཞེས་པའི་ལས་འགུལ་སྤེལ་གྱི་སྐབས་སུ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ནག་ཉེས་ཐོག་པའི་བཅོན་པ་རྣམས་ཁྲིམས་ཐག་གཅོད་ས་དང་། འདྲི་རྟོགས་བྱེད་ས། བཅོན་འཇུག་བྱེད་ས་སོགས་ཁྲིམས་ཀྱི་ཉན་གཞིར་བེད་སྟོད་བྱས་སྟོང་འདུག་ཅིང་། ཕྱིས་སུ་ཐའེ་མཐོན་མི་མང་གིས་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ཚོད་ལེན་བྱས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དན་རྟགས་མཚན་ཆེད་དུ་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ངོ་པོ་བསྐྱར་ནས་འགེམས་སྟོན་ཁང་བྱས་འདུག་ལ། ཁྲིམས་ཁང་དང་། ཞིབ་དཔྱད་ཁང་། འདྲི་རྟོག་ཁང་། བཅོན་ཁང་སོགས་སྤར་གྱི་ཁང་པའི་བཟོ་ལྷ་དང་ཅ་

ལག་སྟོན་གྱི་ཁྲི་ལྟ་སྤྲོད་ཀྱི་ཚུལ་དུ་བཞག་འདུག་གནས་སྐབས་འདིས་ཐའེ་མན་ནང་འདས་པའི་
 ཏུས་སུ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་འགྱུར་ལྡོག་དབང་གིས་མི་མང་ལ་དབ་གསེག་ཅི་རིགས་སྟོན་པ་དང་། འདས་པའི་ལོ་རྒྱུས་དེ་
 སྤེད་སྐབས་གཞིགས་འགོ་བཙུག་ཅི་ཡང་མི་བྱེད་པར་དེང་ཡང་འགྲམས་སྟོན་གྱི་ཚུལ་དུ་ལྟ་སྤྲོད་བྱས་ཆོག་པ་འདིས་ཐའེ་
 ཆན་གྱི་འགོ་བཙུག་ཐའེ་ཐོབ་ཐང་དང་མང་གཙོ་རང་དབང་གི་རིན་ཐང་དེ་རྟོགས་སྤྲོད་པ་འདྲ། ད་དུང་དཀར་པོའི་
 འཛིགས་སྤྱུལ་གྱི་ཏུས་སྐབས་དེར་བཅོན་འདུག་བྱས་ཐོབ་པའི་སྤྱི་ཞབས་ཁྲིམ་ཆེན་མོ་(陈钦生)ཀྱིས་སྤྱི་བཅོན་
 འདུག་གི་ཐོབ་བརྒྱུད་མང་པོ་འགྲམས་བཤད་བྱས་སོང་། རྒྱ་ནག་ལ་མཆོན་ན་རིག་གསར་སྐབས་དབ་གསེག་སྟོན་པའི་
 དུལ་དངོས་དེ་འགྲམས་སྟོན་གྱི་དོ་བོར་སྟོན་རྒྱ་པར་ཞིག་རིག་གསར་སྐབས་ཀྱི་ཐོབ་བརྒྱུད་ཅི་རིགས་སྤྱིར་བཏོན་
 བཞིན་གྱི་རང་དབང་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པ་འདིས། རྒྱ་ནག་སྐམ་ས་དང་ཐའེ་མན་བར་གྱི་སྤྱི་བཞིན་རང་དབང་ལ་
 ཁོར་ཕྱག་གི་ལེགས་ཆའི་ཉེ་བལ་ཡོད་པ་རྟོགས་སྤྲོད། དེའི་ཉིན་རྒྱབ་ཐའེ་མན་དུ་ཉེན་གཞི་བྱས་ཡོད་པའི་རྒྱ་ནག་སྐམ་
 ས་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཆོགས་ཞེས་པའི་ལས་ཁུངས་དེར་སྐོར་བསྐྱོད་བྱེད་དགོས་འདུག་མོད། ང་དང་ཉོང་གོང་གི་ཆོགས་
 མི་ནམས་སོ་སོའི་བདེ་འཇགས་ཀྱི་ཆེད་དུ་ལས་ཁུངས་དེ་ལ་ཕྱིན་མེད། ཡང་དེའི་ཕྱི་དྲོར་གཉིས་གཉིས་བརྒྱུད་རྒྱལ་
 ཁབ་དྲན་གསོ་ཁང་ (National 228 Memorial Museum) ཞེས་པར་བསྐྱོད། ༡༩༥༧ལོར་ཐའེ་མན་མི་མང་གིས་སྤྱི་
 གཞུང་ལ་སྤྱི་དོན་བཅོས་སྐྱར་བྱ་དགོས་པའི་དགོས་འདུན་བཏོན་ནས་དོ་རྟོག་བྱས་པར། མཐར་སྤྱི་གཞུང་འཁུག་
 ཉི་དམག་དཔུང་གིས་མི་མང་ལ་དྲག་གཞོན་བྱས་པའི་གནས་ཚུལ་དེའི་སྐོར་གྱི་འདྲ་པར་དང་དངོས་པོ་མང་པོ་ཞིག་
 དྲན་གསོ་ཁང་འདིར་ཉར་ཆོགས་བྱས་འདུག་ཡང་ཉིན་དེའི་དགོང་དྲོའི་ཏུས་སུ་དོམ་ནག་སློབ་སྤྱིང་ (黑熊學院)
 ཟེར་བའི་གཞུང་འབྲེལ་མ་ཡིན་པའི་ཆོགས་པ་དེའི་ཡིག་ཆ་དུ་ཕྱིན། ཆོགས་པ་འདིས་ཐའེ་མན་གྱི་མང་ཆོགས་ལ་
 རྒྱ་ནག་སྐམ་སའི་བཅོན་འདུལ་དང་དམག་འཁྲུག་གི་ཉེན་ཁ་ལས་གཡོལ་ཐབས་དང་། གལ་སྲིད་རྒྱ་ནག་གིས་དངོས་
 ནས་ཐའེ་མན་ལ་བཅོན་འདུལ་བྱས་ཆེས་མི་མང་གིས་ཀྱང་རྒྱལ་ཁབ་(ཐའེ་མན)སྤུང་སློབ་ཀྱི་འདུ་ཤེས་བཅངས་ནས་
 དམག་དཔུང་ནང་མཉམ་ཞུགས་བྱས་ཏེ་དམག་མང་ཅུས་པ་འདོན་སྤེལ་བྱེད་དགོས་པའི་སྐོར་ནས་གོ་རྟོགས་སྤེལ་
 གྱིན་འདུག་པས། གོ་ཐོས་སུ་ཐའེ་མན་གྱི་མང་གཙོ་ཡར་ཐོན་སྤྱི་དོན་ཆོགས་པའི་ཁ་གཏད་གཅོག་མཁན་གོ་མིན་
 ཏང་སྤྱི་དོན་ཆོགས་པས་དོམ་ནག་སློབ་སྤྱིང་ལ་དོ་སྣང་ཤུགས་ཆེན་པོ་བྱེད་བཞིན་ཡོད་སྟེ།

ཆོས་ ༡༩ ཉིན་གྱི་སྤྱི་དྲོར། ཐའེ་པོ་མི་སེར་ཆོགས་པ་ (臺北公民團體) ཞེས་པའི་ལས་ཁུངས་དེར་ཕྱིན། ཆོགས་
 པ་འདི་བོད་དོན་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱེད་མཁན་ཞིག་ཡིན་ལ། བོད་དོན་སྐོར་ལ་བཞོ་སྤྱིང་མང་ཚུལ་བྱས། ཉིན་རྒྱབ་དམངས་ཁྲོད་
 བྱིམས་འཛིན་བཅོས་སྐྱར་ཐེབས་ཙུ་ཁང་ (民間司法改革基金會) དུ་ཕྱིན། ཐེབས་ཙུ་ཁང་འདིས་ཐའེ་མན་གྱི་མང་
 ཆོགས་ལ་གྱོད་དོན་གཏུག་བཤེར་བྱེད་སྐབས་བྱིམས་སྟོན་ནས་འདྲ་མཉམ་མ་ཡོང་བ་མང་པོ་ཞིག་བྱིམས་ཚོད་ཀྱི་ལམ་
 ནས་རོགས་པ་བྱེད་བཞིན་འདུག་བཞོ་སྤྱིང་འདི་ཆར་ཆེས་ཐའེ་པོ་བྱིམས་བཟོ་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་དཔུས་སྤྱི་བྱུང་ཁང་
 དུ་ཕྱིན་ཅིང་། བྱིམས་བཟོའི་འཕེལ་རིམ་དང་བཞུགས་གཤམ་གྱི་གོ་རིམ་བཞོ་བཤེར་རྒྱུ་སྤྲོད་སྐོར་ནས་དོ་སྣང་དང་
 བཞོ་སྤྱིང་བྱས། ཉིན་དེའི་དགོང་དྲོར་༢༠༢༥ལོའི་ཐའེ་མན་སྤྱི་དོན་ཆོག་དང་སྤྱི་དོན་གཞོན་པའི་འོས་མིར་ཞུགས་
 པའི་སྤྱི་དོན་ཆོགས་པ་ཆེན་པོ་གསུམ་གྱི་འོས་བསྐྱེད་ཉིན་དགོང་མའི་རྩམ་བེལ་ཆེ་བའི་ལས་འགུལ་(選前之夜造

ཐའེ་ལུག་མི་མང་གིས་འོས་ཤོག་རྒྱག་བཞིན་
 བའི་ཡུལ་དངོས། Photo:TPI

5

བོད་པ་ཚོ་གྲང་རྩ་མི་རིགས་ལྷན་འཇུག་པ། གོ་མིན་ཏང་གི་ལམ་ཉམས་དང་གྲང་ཁུན་ཏང་གིས་ ཐུབ་ཤིང་དམ།

ཕན་ཐོགས། ཉམས་ཞིབ་པ།

གྲང་རྩ་མི་རིགས་ལ་ངོས་འཛིན་ནི་ཐུན་གཤིག་བོད་ཐོག་ལས་དོན་གྱི་གལ་གནད་ཡིན།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༢༢ ལྷ་ ༡༡ ཚེས་ ༡༠ ཉིན། ཐུན་གཤིག་གཞུང་གིས་རྩ་རབས་གསར་པའི་ཏང་གི་བོད་སྐྱོང་སྤྱི་ལུགས་ལག་
བསྟར་དང་ལོ་རྒྱུས་རང་བཞིན་གྱི་གྲུབ་འབྲས་ཞེས་པའི་དོན་ཚན་ཆེན་པོ་རྒྱལ་ཡོད་པའི་རྒྱལ་ཤ་དཀར་པོའི་དེབ་ཅིག་
བཏོན་ཡོད། དེ་ནི་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༢༡ རྗེས་ཀྱི་བོད་ཐོག་རྒྱལ་ཤ་དཀར་པོ་ཟེར་བའི་ཆབ་སྲིད་དྲིལ་བསྐྱེད་ཀྱི་ཡིག་ཆ་གསར་
ཤོས་དེ་ཆགས་ཡོད། སྤྱི་ལོ་ཡིག་ཆ་ཁག་དང་མི་འདྲ་བར་བོད་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་རྒྱིང་པ་དེ་ལྷན་འཇུག་དང་རྗེས་ལྷན་པ་
དང་། ཐུན་གཤིག་དམར་པོའི་སྤྱི་ལུགས་གཞུང་གིས་བོད་ལ་བཅེངས་འགྲོལ་དང་བདེ་སྤྱིད་བསྐྱེད་པ་སོགས་ནམ་རྒྱུན་བཤད་
བསྟན་པའི་འབྲུག་བརྗེད་ཀྱི་ནང་དོན་དེ་ཚོ་བཀོད་མེད། ཐུན་གཤིག་ཚོགས་ཆེན་ ༡༥ ནས་ཞི་ཅིན་ཕིང་གིས་བོད་ལ་
འཇུགས་སྐྱེད་འཕེལ་རྒྱས་དང་བོད་མི་ཚོས་བདེ་སྤྱིད་ཀྱི་འཚོ་བར་རོལ་གྱི་ཡོད་ཚུལ་བཀོད་འདུག།

རྒྱལ་ཤ་དཀར་པོའི་ནང་སྤྱི་ལོ་ཡིག་ཆ་ལ་ལོ་རྒྱུས་སྐོར་གྱི་བརྒྱ་བཤད་སྤྱི་ལོ་ཡིག་ཆ་ལྷན་འཇུག་སྤྱི་ལོ་ཡིག་ཆ་
བསྐྱེད་ཡོད། དོན་ཚན་གསུམ་པ་མི་རིགས་ཚོས་ལྷན་འཇུག་པ་དོན་བཟུང་པོར་སྤེལ་བ་ཟེར་བའི་ནང་གྲང་རྩ་མི་རིགས་
ཀྱི་གཅིག་མཐུན་འདུས་གྲུབ་ཀྱི་འདུ་ཤེས་ཟབ་ཏུ་གཏོང་བ་ནི་རྩ་རབས་གསར་པའི་ཏང་གི་མི་རིགས་ལས་དོན་གྱི་
གལ་གནད་དང་བོད་ཀྱི་ལས་དོན་གྱི་ཐབས་རྒྱས་ཀྱི་ལས་འགན་ཡིན་ཞེས་བཀོད་འདུག དེས་ཐུན་གཤིག་དམར་པོའི་སྤྱི་
ལུགས་གཞུང་གིས་བོད་མིའི་ཟས་གོས་འགྲོ་སྤྱོད་སྤྱོད་ཡོངས་ཚོད་འཛིན་བྱེད་ཐུབ་པ་དང་། ད་ནས་བཟུང་བོད་མིའི་བསམ་
སློང་དང་འདུ་ཤེས་འཛིན་སྤངས་ཐད་གལ་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་ངོས་འཛིན་ནས་ཚོད་འཛིན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་ཤེས་ཐུབ།

དེ་ཡང་ཐུན་གཤིག་གཞུང་གིས་གཞུང་འབྲེལ་ཡིག་ཆའི་ནང་གྲང་རྩ་མི་རིགས་ཀྱི་གཅིག་མཐུན་གྱི་འདུ་ཤེས་ཟབ་
ཏུ་གཏོང་བ་ནི་བོད་ཐོག་ལས་དོན་གྱི་ཐབས་རྒྱས་ཀྱི་ལས་འགན་ཡིན་ཟེར་བའི་བརྗེད་པ་དང་པོ་ཆགས་འདུག དེས་
ང་ཚོས་ཐུན་གཞུང་གི་བོད་ནང་མི་རིགས་དང་ཚོས་ལྷན་འཇུག་པ་དོན་ཐད་མི་རིགས་རིག་གཞུང་དང་ཚོས་དད་རང་
དབང་དར་སྤེལ་གཏང་རྒྱུ་མིན་པར་གྲང་རྩ་མི་རིགས་ཟེར་བའི་མིང་འོག་ནས་བོད་ནང་མི་རིགས་མཚུངས་བསྐྱར་
གཏོང་གི་ཡོད་པ་མཐོང་ཐུབ། ཁོ་ཚོའི་དམིགས་ལུལ་ནི་བོད་ཀྱི་སྤྱི་ལུགས་རིག་གཞུང་དང་སྐད་ཡིག་བོད་མིའི་ངོ་པོ་
སོགས་ཚུ་མེད་བཅོས་ནས་བོད་མི་ཚོས་ཐུན་གཞུང་གིས་བཀའ་དང་ལེན་བྱ་རྒྱུ་དེ་ཡིན།

མིས་བཅོས་པའི་གྲང་རྩ་མི་རིགས་དང་ཐུན་གཤིག་མི་རིགས་རིང་ལུགས།

གྲང་རྩ་མི་རིགས་ཟེར་བ་ནི་ཐུན་གཤིག་མི་སེར་རྒྱལ་ཁབ་སྐབས་སུ་བྱུང་བ་ཞིག་རེད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༠༥ ལང་ཆེ་ཁྱོད་
(梁启超)གིས་《ལོ་རྒྱུས་ཐོག་གི་གྲང་གོ་མི་རིགས་ཀྱི་རྟོག་དཔྱད》《历史上中国民族之观察》ཞེས་པའི་ཚུལ་ཡིག་

ཕུང་རྩ་ནི་ཕུང་ཡོན་རྩ་བུ་(中原华夏)

མའོ་ཙེ་རྒྱལ་གྱིས་གྲལ་རིམ་འཐབ་ཚུང་བེད་སྤྱོད་བྱས་ནས་རྒྱལ་ཁབ་སྤྱོད་བཞིན་མི་རྒྱལ་གྲལ་རིམ་མང་པོ་
 ཞིག་ལ་བཞོས་ནས་སུ་ཚུན་དབར་འཐབ་ཚུང་བྱེད་རྒྱ་བརྒྱུ་ཡོད། དེ་ནི་མིའི་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱལ་
 ཁབ་སྤྱོད་བ་ཞིག་རེད། རིག་གནས་གསར་བ་ཁྲུའི་རྒྱུ་སྤྱུ་གཞུང་གིས་ཡང་བསྐྱར་མི་མེད་རྒྱལ་ཁབ་གོ་མིན་ཏང་
 ཡིད་གཞུང་གི་སུ་ཞེས་སྤྱི་ལོ་ཚུང་བའི་ཤར་རྒྱ་མི་རིགས་ཟེར་བའི་མི་རིགས་རིང་ལུགས་ཅན་གྱི་ཐ་སྙོམས་དེ་ཡང་
 རྒྱལ་གསར་དམར་ཤོག་ཚོགས་པས་མི་རིགས་རིང་ལུགས་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱལ་ཁབ་སྤྱོད་འགོ་ཚུགས་ཡོད། ཞི་ཅིན་ཕིང་
 གིས་ཡིད་དབང་བསྐྱར་རྒྱུ་མི་རིགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལྷ་བ་དེ་བས་ཤུགས་ཆེ་རྒྱ་སྤྱོད་ཡོད་ལ་པོད་གཙོས་པའི་ཤར་ས་

ཁུངས་མི་རིགས་ཟེར་བའི་ས་ཆའི་སྤངས་མི་རིགས་མཚུངས་བསྐྱར་གྱི་སྲིད་བྱས་ཀྱི་མེ་ཕྱེ་ཤུགས་ཆེ་རུ་བཏང་ཡོད།

ཞི་ཅིན་ཕིང་གི་ཡུང་རྩ་མི་རིགས་དང་མི་རིགས་མཚུངས་བསྐྱར་སྲིད་བྱས།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༣ ཞི་ཅིན་ཕིང་གིས་ཀློག་གི་སྲིད་དབང་བཟུང་རྗེས་ཐེངས་མང་གི་བརྗོད་ཚུལ་ནི། ཡུང་གོ་འི་མི་ལམ་གྱི་སྤྱི་བཏོན་གྲངས་(最大公约数)ནི་ཡུང་རྩ་མི་རིགས་ཀྱི་ཆེ་བས་ཆེན་བསྐྱར་དར་རེད། ཞི་ཅིན་ཕིང་ནི་མི་རིགས་རིང་ལུགས་པ་ཞིག་རེད་ལ། ཡང་དག་པར་བཤད་ན་ཞི་ཅིན་ཕིང་གིས་ཀློག་གི་མི་རིགས་རིང་ལུགས་ཤིང་སྤྱད་ནས་གྲངས་ཁྲ་ཏང་གི་སྲིད་དབང་གིས་མཐུན་དང་སྤྱོད་བཟུང་ཡོང་ཐབས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།

ཞི་ཅིན་ཕིང་གིས་ཡུང་རྩ་མི་རིགས་བསྐྱར་དར་དང་མི་རིགས་རིང་ལུགས་སྤུལ་སྲོང་བྱེད་སྐབས། མ་གཞི་ནས་ཀློག་གི་དམར་པོའི་སྲིད་གཞུང་ལ་མི་འདོད་པ་དང་ལྷག་པར་རིག་གཞུང་དང་སྐད་ཡིག་ཆོས་ལུགས། མི་རིགས་རྩ་བུ་གང་གི་ཐད་ནས་ཀློག་གི་དང་མི་རིགས་ཐ་དད་ཡིན་པའི་བོད་མི་ཆོ་ཡུང་རྩ་མི་རིགས་བསྐྱར་དར་གྱི་བཀག་རྒྱ་ལྔ་ལ་འགོག་སྒྲོལ་དང་འཛིན་དང་ཀློག་གིས་བཟོད་བསྐྱར་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།

བྱས་ཚང་ཞི་ཅིན་ཕིང་གིས་ཡུང་རྩ་མི་རིགས་ཐུན་མོང་གི་འདུ་ཤེས་སྤྱོད་དང་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྐྱར་གྱང་གོ་ཅན་རུ་བསྐྱར་བ། ད་དུང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྤྱི་སྐད་བྱེད་སྤེལ་གྱི་མིང་འོག་ནས་གཞུང་གི་ལས་ཁུངས་ཡོངས་ཀྱི་སྤྱོད་སྤུལ་ཤུགས་ཤིང་སྤྱད་བྱས་ནས་སྤྱོད་སྤེལ་གྱི་དང་དགོན་སྤྱོད་ཞིང་གྲོང་ཁྱེར་ཡོངས་ནང་ཡུང་རྩ་མི་རིགས་ལ་རྩ་བུ་ལེན་དང་ཀློག་གིས་ཁྲ་ཏང་ལ་བཅི་བཀྲམ། ད་དུང་ཁ་བྲལ་རིང་ལུགས་ཟེར་བར་རྩིས་ལེན་དང་ཆབ་སྲིད་ཐོག་ཀློག་གི་གཞུང་གི་ཅི་བཤད་དང་ལེན་བྱ་དགོས།

བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྐྱར་གྱང་གོ་ཅན་རུ་བསྐྱར་བའི་མིང་འོག་ཀློག་གིས་ཁྲ་ཏང་གི་སྤྱོད་ཆོན་དགོན་སྤྱོད་སྤེལ་བྱེད་ནང་བསྐྱར་ཞིང་། ད་དུང་སྤྱོད་བཟུང་གིས་ཀློག་གིས་སྤྱོད་དགོས་པ་ནན་པོ་བྱེད་བཞིན་ཡོད། ལྷག་པར་རུ་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྐྱར་གྱི་སྤྱོད་གཞི་ཁག་ཀློག་གིས་སྤྱོད་དགོས། དེས་བོད་ཀྱི་སྤྱོད་ཆོན་རིག་གཞུང་དང་བོད་སྐད་ཡིག་ཆ་མེད་བཟོ་བཞིན་ཡོད།

ད་དུང་བོད་ཀྱི་ཞིང་འབྲོག་ཁྱེར་ཡོངས་ནང་བོད་པའི་སྤྱོད་སྤེལ་བྱེད་བཟུང་ལས་བཀལ་བ་མི་མང་སྤེལ་བའི་སྲིད་གཞུང་གི་བཅའ་ཁྲིམས་སྤྱོད་སྤེལ་གྱི་ཟེར་བའི་ནང་བཟུག་པ་དང་། སྤྱོད་སྤེལ་གྱི་མཐོ་པོ་དང་དོ་དམ་ནན་པོས་བོད་སྤྱོད་ཆོ་དང་པ་མ། རང་གི་སྐད་ཡིག་སྤྱོད་སྤེལ་རིག་གཞུང་། ཐ་ན་བོད་པའི་སྤྱོད་ཆོན་དང་ཁ་བྲལ་གཏོང་གི་ཡོད། སྤྱོད་སྤེལ་སྤྱོད་དང་ཁ་བྲལ་སྤྱོད་སྤེལ་གྱི་ནང་གཏོང་མའི་མི་རིགས་ཀྱི་སྤྱོད་སྤེལ་ཆོ་མི་རིགས་དཀར་པོའི་བྱིས་ཆང་ནང་སྤེལ་བའི་མི་མང་སྤེལ་བའི་མི་རིགས་མཚུངས་བསྐྱར་གྱི་སྲིད་བྱས་དང་བྱེད་ཐབས་དེ་འདྲ་བོད་ནང་སྤེལ་ནས་བོད་མིའི་རིག་གཞུང་ཆ་མེད་རུ་བཟོ་ཐབས་བྱེད་བཞིན་ཡོད། ཀློག་གིས་གཞི་ཅིང་དམིགས་ལུ་ནི་བོད་སྤྱོད་ཆོ་རང་གི་བྱིས་ཆང་ནས་ཁ་བྲལ། བྱིས་ཆང་གིས་བོད་སྤྱོད་ཆོར་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་། བོད་སྐད་ཡིག་གི་ཤུགས་སྤེལ་ཐེངས་པར་བཟོས་ནས་བོད་མི་ཀློག་གིས་ཐུར་རུ་གཏོང་ཆེད་རེད།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༣ ཟླ་ ༣ ཚེས་ ༢༡ ཉིན། ཡུང་རྩ་མི་རིགས་ཀྱི་གཅིག་མཐུན་འདུས་སྐབས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་ཟབ་རུ་གཏོང་བའི་ཉམས་ཞིབ་ཕྱི་གནས་ཁང་བོད་སྤྱོད་སྤེལ་སྤྱོད་ཆོན་ཆོན་རིག་སྤྱོད་ནང་བཟུགས་ཡོད། ཟླ་ ༤ ཚེས་ ༡ ཉིན། ཆོན་སྤྱོད་

ཆེན་ཉི་ཤུ་པར་སློབ་སྦྱོང་དང་ནམ་ཡང་ཏང་མཉམ་དུ་བསྐྱོད་ཟེར་བའི་ན་གཞོན་ཁྲོད་ཀྱང་སྡེ་མི་རིགས་གཅིག་གི་
འདུ་ཤེས་ཟབ་དུ་གཏོང་བའི་བགྲོ་སློང་ཆོགས་ཆེན་ལྟ་སར་འཆོགས་ཡོད། ཟླ་ ༥ ཆོས་ ༡༥ ཉིན། བོད་རང་སློང་སྡེ་ཁྲིམས་
ནང་སློབ་གྲྭ་ཁྲོད་ཡོངས་ཀྱི་བསམ་སློབ་དང་ཆབ་སྲིད་སློབ་ཆན་ནང་ཀྱང་སྡེ་མི་རིགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་ཟབ་དུ་གཏོང་བའི་
སྒུལ་སྤེལ་ཆོགས་འདུ་འཆོགས་ཡོད། སྤྱིགས་མཚུངས་བོད་ཀྱི་ས་གནས་མང་པོར་ཀྱང་སྡེ་མི་རིགས་གཅིག་གི་འདུ་ཤེས་
སྒྲ་བརྟན་གཏོང་བ་ཟེར་བའི་ཆོགས་འདུ་ཆོགས་པ་དང་བགྲོ་སློང་བྱེད་པ། ཚུལ་ཡིག་འགྲན་བསྐྱར་བྱེད་པ་སོགས་ཀྱི་
བྱེད་སྒོ་འདྲ་མིན་སྤེལ་བཞིན་པ་རེད།

ཟུ་གཞུང་གིས་ཟུབ་ཤ་དཀར་པོ་ཟེར་བའི་ཆབ་སྲིད་དྲིལ་བསྐྱགས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་དེའི་ནང་། ཟུ་མཐུད་ནས་ཀྱང་
སྡེ་མི་རིགས་གཅིག་གི་འདུ་ཤེས་སྒྲ་བརྟན་གཏོང་བའི་མཐོང་ཆོར་གཟུགས་བརྟན་གསར་བཟོ། ཀྱང་སྡེ་མི་རིགས་གཞུང་
ཅན་གྱི་སྤྱི་སྲིད་བཟོ་སྐྱོད། ཀྱང་སྡེ་མི་རིགས་གཞུང་སྤྱི་བར་དུ་བོད་ཀྱི་མི་རིགས་ཁག་གི་སློ་སེམས་གོང་བྱུར་འགྲུལ་བ།
མཐུན་སྦྲེལ་མཐུན་སྦྱོང་གི་འདུ་ཤེས་འབྲེལ་ཐག་སྟོབས་ཤུགས་ཆེན་པོ་ཆགས་དགོས་ཞེས་ཀྱང་སྡེ་མི་རིགས་ལ་ངོས་
འཛིན་ནི་དེར་སྐབས་ཟུ་ནག་གིས་བོད་ནང་ལས་དོན་གྱི་གལ་གནད་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ཡིན་པ་ཤེས་གསལ་རེད། འོ་ན་ཟུ་
ནག་མེ་སེར་རྒྱལ་ཁབ་སྐབས་སུ་ཕམ་ཉེས་སུ་གྱུར་ཟིན་པའི་ཀྱང་སྡེ་མི་རིགས་ཟེར་བའི་མི་རིགས་ལྟ་ཚུལ་རྒྱུ་མ་དེ་
ཟུ་ནག་དམར་ཤོག་སྲིད་གཞུང་གིས་སྐྱབ་སྲིད་དམ།

རང་རིགས་མིན་ན་སེམས་ཀྱང་གཅིག་པ་མིན། (《左传》曰：“非我族类，其心必异”)

བྱས་ཅང་ཟུ་ནག་གཞུང་གིས་ཟུན་ཆད་མེད་པར་བསམ་སློབ་རིན་ཐང་གི་ཆད་བཟུང་ས་དེར་ཕོག་ཐུག་གཏོང་
བའི་རྣམ་པའི་ཕོག་ནས་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱིས་ཁོ་ཆོར་ལྷག་བསམ་རྣམ་དག་ཡིན་པ་མངོན་པ་བྱེད་དགོས། དཔེར་
ན་བོད་ནང་བྱིས་ཆང་མི་རེ་ངོ་རེས་ཟུ་ནག་འགོ་འཁྲིད་ཀྱི་འདྲ་པར་དང་ཟུ་ནག་གི་རྒྱལ་དར་སྤྱོད་འཇུགས། ད་དུང་
ལྷོང་ས་མཆོག་ལ་མཆན་དམོད་བྱེད་པ་སོགས་ཀྱི་རྣམ་པའི་ཕོག་ནས་ཟུ་ནག་གི་སྲིད་དབང་ལ་ལྷག་བསམ་རྣམ་དག་
ཡིན་པ་སྟོན་དགོས། རྣམ་པ་དེ་འདྲ་ལོ་ངོ་ ༡༠ སྤེལ་པོར་སྟོན་དུ་བཅུག་ཀྱང་ད་དུང་ཟུ་མཐུད་འབྲལ་སྟོན་བྱེད་དགོས།

ཞི་ཅིན་ཕིང་སྲིད་གཞུང་གིས་དེར་དུས་ཆན་ཅལ་ཅན་གྱི་དབང་སྤེལ་རིང་ལུགས་(高科技极权主义)འོག་
བོད་ནང་བོད་མི་ཆོར་ཐོབ་ཐང་དཔང་ཡིག་མེད་ཆོ་གོམ་པ་གང་ཡང་སློ་སེམས་མེད། ཟུ་མིག་ཅན་གྱི་དོ་དམ། (网格化
管理)གོང་ཆོ་དང་དགོན་སྡེ་བཅའ་སྡོད་ལས་དོན་ཆོགས་རྒྱུད་། (驻村驻寺工作组)གང་སར་མཐོང་བའི་དམངས་
བདེ་ཉེན་རྟོག་ཞབས་ཞུའི་ས་ཆོགས་(便民警务站)དང་ལྟ་སྐྱོང་བརྟན་མིག་ད་དུང་ཟུ་ཐོག་ཐེར་འདོན་མ་ལག་(网
络举报系统)དང་ཡིད་ཆེས་དང་སྟོན་གྲགས་བསྐྱར་བྱུ་བ་མ་ལག་(征信系统)སོགས་ཀྱི་སྲིད་རྒྱུ་འོག་བོད་མི་རེ་རེའི་
ཟས་གོས་འགོ་སྟོན་སྤྱིགས་ཡོངས་ནས་དམ་དྲག་ཤུགས་ཆེན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། དུས་མཚུངས་ཟུ་ནག་གཞུང་གིས་བོད་ནང་
སྤྱི་ཆོགས་དང་མི་དབང་གྱི་དྲང་བདེན་དང་ཡིད་ཆེས་གཏོར་བཤིག་གཏོང་བཞིན་ཡོད། བོད་ནང་སྤྱི་ཡོངས་ཀྱི་སྤྱི་
ཆོགས་ཏང་ཅང་བཅན་གཞོན་འོག་གནས་ཡོད་དེ་ནི་གཟུགས་མེད་ཀྱི་བཙོན་ཁང་ཞིག་དང་འདྲ་ཞིང་། ཟུ་གཞུང་གིས་
བོད་མི་ཆོར་འཛིགས་སྐར་ལ་བརྟེན་ནས་བོད་མི་ཆོར་ཆད་འཛིན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།

དེར་སྐབས་ཟུ་ནག་གཞུང་གིས་བོད་མིའི་ཟས་གོས་འགོ་སྟོན་ཁྲོད་ཡོངས་ཆོད་འཛིན་བྱེད་བཞིན། མི་རེ་ངོ་རེ་

འཛིགས་སྒྲུབ་གི་ཁོར་ལྷག་ནང་འཛོལ་གནས་བྱེད་དགོས་པས་ཚང་མས་སྐད་ཆ་བཤད་མི་ཡོད་པ། སོ་སོའི་དངོས་ཡོད་
 གྱི་བསམ་ཚུལ་བརྗོད་མི་ཡོད། འོན་ཀྱང་གནས་སྐབས་དེས་བོད་མི་ཚོའི་སེམས་ནང་རྒྱ་གཞུང་ལ་ངོས་ལེན་ཡོད་པ་
 མཚོན་གྱི་མེད། བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་དང་རིག་གཞུང་། ཚོས་དད། མི་རིགས་ཀྱི་ངོས་འཛིན་གང་ཅིའི་ཐད་ཅ་གཏོར་བཅོ་
 བའི་བཅན་གཞོན་སྲིད་རྒྱས་དེ་འདྲ། བྱ་དངོས་ཡང་ཆེར་འཕེལ་བ་ན། ལྷག་པའི་ཚྭ་གས་སུ་འགྱུར་བར་ངེས་ཞེས་པ་
 ལྟར་བོད་མི་ཚོས་རྒྱ་གཞུང་ལ་དེ་བས་མི་དགའ་བ་དང་སྲུན་སྒྲུབ་སྦྱོང་བའི་རེད། དེ་འདྲའི་མི་དགའ་བའི་བསམ་ཚུལ་
 ཚད་མཐོར་སླེབས་ཆེ་བོད་མི་ཚོས་ངོ་ཚྏ་ལས་འགྲུལ་སླེལ་སྲིད། དེ་རྒྱས་རྒྱ་གཞུང་ནས་ད་རྒྱང་དཔལ་འབྱོར་འགོ་
 གྲོན་འཕར་མ་ཞིག་བཏང་ནས་དྲག་གཞོན་བྱེད་ངེས་རེད། འདི་འདྲའི་ཁེ་གྱོང་མགོ་མ་ཐུག་པའི་གནས་སྐབས་དེ་རྒྱན་
 ཆད་མེད་པར་ངེས་འཁོར་ཐེབས་སྲིད།

Section II: English Articles

The Party, State and Tibet¹

Dr. Tenzin Desal, Senior Fellow

When the State Council issued its latest White Paper on Tibet on 10 November, 2023, it was no surprise that the document went about dishing out a long laundry list its supposed achievements in Tibet.

It remains significant that any refutation of China's claims of achievements, it must be carried out with clear understanding of the organs of the party, the state and little of what remains of the Civil Society in the People's Republic of China. With that consideration in mind, I felt it would be useful to offer a short primer on structure of the political system that governs contemporary China. Hence, this paper is going to be more instructive and descriptive than analytical.

By the way of introduction, PRC is an authoritarian party-state that has been governed by a single political party, Communist Party of China (CPC) since Mao declared the inception of PRC in 1949. To put things into perspective, take India as a comparative example of a country that is commensurable in terms of geographical and population size. It would be unthinkable for many of us who assume democratic governance as a normative practice to accommodate such an idea, for instance either Indian National Congress or Bharatiya Janta Party ruling India since the founding of Republic with little or no opposition to speak of. How on earth! Right?

The Party and the State/Government: Party-state

For a little while in December 2022, it was debated when China's mouthpiece, Global Times contested that the acronym CPC should be employed instead of CCP for the Chinese Communist Party. The piece said that calling The Party, Chinese Communist Party amounts to "racism." In another article published in Australia's Canberra Times in 2021, it was argued that the CCP acronym is "racist" and even went on to say that all Chinese share similar sentiments. In order to illustrate this, a new narrative is built forming a part of new historiography of Chinese nationalism. Suffice to say, it is broadly acceptable to call it CCP.

The CCP is a powerful and operates an all-encompassing bureaucracy. It extends leadership over all areas of "endeavor in every part of the country." The party is above the state/government. This enmeshed and interlocking form of governance is replicated down to the level of small towns. Hence, the party leader in this power structure is higher in hierarchy than the government official. This makes Xi Jinping, who since 2012 as the General Secretary of the CCP, the most powerful man in the PRC. Besides holding other significant titles from which he draws his power from, this includes -- Chairman of the CCP's Central Military Commission. Here it is to be noted that the military falls under the supervision of the CCP, which has its armed wing -- the People's Liberation Army. Now extend another thought experiment, imagine a political party who has an armed wing, who serves at the pleasure of the party leaders and not the government.

In relation to China as a country, that is the People's Republic of China -- he is the head of the state -- the President of the PRC government. That in all frankness is a minor position compared to his

¹ Due to its brevity and precision, this piece has relied heavily on Susan V. Lawrence's excellent publication (Lawrence 2024).

Anatomy of the Party

The Party's most powerful and chief institution is the Central Committee. This is led by the General Secretary. And Xi Jinping, as mentioned earlier is the current General Secretary of the CCP. It has an elite 24 person politburo and above it, there is an even more selective group of a 7-member Political Standing Committee.

In no. 3 of the Party hierarchy sits Zhao Leji, who is head of the National People's Congress. Which is often been labeled as rubber stamp law-making body. It is a unicameral legislative body. Members of this body are obviously not elected by enfranchised citizens. There are over 3,000 NPC delegates as they are referred to as. They are instead drawn from sub-national bodies.

Cai Qi, currently sits as the no. 5 in the party hierarchy. He is tasked to manage the party secretariat and the bureaucracy of the CCP's Central Secretariat.

Organization Department

Publicity or Propaganda Department

United Front Work Department

A crucial department that is of relevance to Tibet is the United Front Work Department (UFWD). It is the very organ of the Party to which the representative of the H.H. the Dalai Lama was engaged in a dialogue with, although scholars have tended to argue that it has reached an impasse. This has been described by Mao as the Magic Weapon of the Party, whose role is very similar to that of CPPCC that is to co-opt and manage diverse social groups that are not part of the party.

The Commission for Political and Legal Affairs

This department is tasked to oversee “safeguarding of social stability.” It is also tasked to maintain an oversight of the work of the Supreme People’s Court, the Supreme People’s Procuratorate, and the Ministries of Public Security, State Security, and Justice. The heads of those institutions serve as commission members.

The International Department

The role of this department resembles institutions that existed in Soviet model. A long winding debate about the ideals of internationalism in communism and how nationalism is driving communism in China could be made. Nevertheless, this department is responsible for party-party relations with other communist regimes in the world.

The Government/State

The State Council is the government’s top and most significant institution. This is led by the Premier, who more significantly is the no. 2 in terms of hierarchy in the Party. There are other state councilors who do not sit in the Politburo. Instead they are members of other senior party bodies and State council’s party committee.

China’s Two Sessions

There are two large meetings held every year. These are National People’s Congress and the Chinese People’s Political Consultative Conference. National People’s Congress, in theory is the most powerful and significant political organ that has the power to make laws. However, in practice it acts as a rubber-stamp body for the ruling CCP in passing laws and appointing leadership that have already been decided. On the other hand, the Chinese People’s Political Consultative Conference (CPPCC) has no legislative power. As it draws its members from myriad sectors of the society. Emerging debates on political, social, and economy out of this conference is nevertheless worth taking notes.

Dr. Tenzin Lhadon, Research Fellow

15

solidarity has been absent from Taipei's public statements or actions. It is no wonder that while Tsai Ing-wen gushes over the Dalai Lama's support for Taiwan's exercise of democracy, she never contemplated meeting the Tibetan leader even once during her eight years in office, despite repeated requests to do so from Tibetans and sections of Taiwanese society. While former Presidents Lee Teng-hui and Chen Shui-bian met the Dalai Lama in 1997 and 2001 respectively, Tsai's refusal to follow in their footsteps disappointed many who believed her presidency would signal a shift from the conciliatory approach towards Beijing of her predecessor Ma Ying-jeou with regards to the Tibet issue. Ironically the Dalai Lama's third visit to Taiwan in 2009 occurred during Ma Ying-jeou's Presidential tenure, a KMT stalwart and a favorite of the CCP. When Tsai succeeded him as a DPP leader, with a perceived image of a staunch bulwark against Beijing, the Dalai Lama's visa to visit Taiwan in order to attend the 2019 Taiwan International Religious Freedom Forum and on the request

The Tibet-Taiwan-China triangular relationship is commonly understood as a complex nexus, and that complexity and stagnancy persist even if China is ‘taken’ out of the equation, despite the impossibility of doing so in reality. Since the occupation of Tibet and the establishment of the Tibetan exile community in India and Nepal, the ROC, under Kuomintang, continued to maintain secretive relations with Tibetans inside and outside Tibet, and a rising antagonistic relationship with the Tibetan exile leadership, particularly with regards to the activities of the ROC’s Mongolian and Tibetan Affairs Commission (MTAC). It was the visit of the Dalai Lama to Taipei in 1997 that signaled a significant warming and shift in these relations, which was followed by two other visits in 2001 and 2009. Although the controversial vocational training program, run by the MTAC, for Tibetans from India to Taiwan, ended in 1999, following the visit of the Dalai Lama several Tibetans have moved to Taiwan either as part of individual ventures or for religious purposes. The institutionalization of this relationship was formalized in the establishment of the Office of Tibet in Taipei, immediately

<https://www.rfa.org/mandarin/yataibaodao/gangtai/hx-05302019114613.html?searchterm:utf8:ustring=%20蔡英文>

following the visit of the Dalai Lama in 1997.⁶

However, Tibet and Tibetans continue to be obscured in the public perception of Taiwanese social and political demographic, whether it be due to the overwhelming presence of the cross-strait tension or the “government’s restriction of information on Tibet”⁷. During my year-long stay in Taiwan in 2017 as a Research Fellow, I encountered a similar reaction from the Taiwanese students, and general populace with regards to Tibet. I was rather amused by their wonder of seeing a Tibetan who was not a monk. On further pressing them on the matter, they spoke about how in their school textbooks, Tibetans were portrayed as individuals who lived on high mountains, with dark sun burnt skin and rosy cheeks. Their incredulous surprise on seeing a Tibetan woman who did not fit this mold was shocking, to say the least, displaying a severe lack of awareness of Tibet and Tibetans, which was compounded by the existence of such racial stereotypes. It would be too simplistic to condense it down to a mere lack of engagement at the policy level, but the reality remains that outside of Buddhism, Tibet, and Tibetans have not received a nuanced and realistic focus at various levels of Taiwanese society.

Was Tibet an independent country before its occupation by Communist China? Does it have the right to be one in the future? These questions lie at the core of the Tibet – Taiwan relationship. I spoke at the Geneva Forum in 2023, on the “One China” narrative in International Relations, and how Beijing’s push for its discourse with limited international resistance adds to its legitimacy and diplomatic muscle. Nicole Su, the Director General of the Taipei Cultural and Economic Delegation in Geneva, wholeheartedly agreed with this observation, and the continuing presence of Taiwan’s representatives in such CTA-led forums speaks to the mutual interests that bind the two. Sikyong Penpa Tsering of the CTA, in his 2021 meeting with the Taiwanese Representative to India, Baushuan Ger, highlighted the mutual interest and concerns of the Tibetan and Taiwanese people.⁸

However, this “camaraderie” does not reappear in the Taiwanese government’s official position on Tibet. Taiwan and Tibet “stand together” when it comes to opposing China but on a governmental level there has never been any indication of any support for Tibet’s “core issue” which is freedom from Communist occupation or the official position of the CTA i.e. genuine autonomy under the Middle Way Approach. Both the ROC and PRC claim Tibet as part of China, and while the KMT and the CCP have disagreed vehemently over the governance of China, both have not supported any change in Tibet’s present occupied status.⁹ The DDP, unlike the KMT, has moved away from any vestigial ambitions of replacing the CCP as China’s government and has solely focused on governing Taiwan as a separate entity from the PRC. However, it has continued to maintain its silence on Tibet, and its political future to avoid antagonizing its cross-straits neighbor. This absence of reciprocity on its “mutual interest” with Tibetans is a major limitation in any hope of translating the relationship into a position of potential strength.

⁶ Bureau du Tibet, Brussels. “Offices of Tibet”. access on 1/15/2024,

<https://tibetoffice.eu/offices-of-tibet/>

⁷ Uncle Sam (1976), Taiwan and Tibet, Tibetan Review, Vol. XI Nos. 1&2, January-February 1976 I&2, pp. 18-19, 25

⁸ CTA (2021), Sikyong Meets Taiwanese Ambassador H.E. Baushuan Ger at New Delhi, Central Tibetan Administration, access on 1/17/2024, <https://tibet.net/sikyong-meets-taiwanese-ambassador-h-e-baushuan-ger-at-new-delhi/>

⁹ Uncle Sam (1976), Taiwan and Tibet, Tibetan Review, Vol. XI Nos. 1&2, January-February 1976 I&2, pp. 18-19, 25

Tibet and the Tibetan issue receive solidarity not just from Taiwan's NGOs, but also through its political sector, but that is limited to the lower rungs of the latter. It remains to be seen whether Lai Ching-te will seek to either emulate Tsai Ing-wen, the President of the Republic of China, or Tsai Ing-wen before her rise to the Presidency. Dawa Tsering, during our interview, noted that Lai Ching – te during his time as Mayor of Tainan City, visited the Office of Tibet to express gratitude for the Dalai Lama's aid for the earthquake that devastated his city. His Vice President-elect, Hsiao Bi-khim, has frequently participated in Free Tibet rallies and served as Vice-Chair of the Taiwanese Parliamentary Group for Tibet when she was a Member of Parliament¹¹. Similar to Tsai-Ing wen's 'promotion' from a DPP member to President, it would be too much of a stretch of one's hope for Taiwan, under the new leadership of Lai and Hsiao, to acknowledge Tibet's inherent right to determine its future. However, the Taiwanese Government's policies vis-à-vis its allies not just Tibetans, but also Hong Kongers, Uyghurs, and Mongolians will be a litmus test of its mettle against Beijing's aggressive demands for integration.

10 Tsering, Dolma (2021), Is there hope for Taiwan-Tibet relations? East Asia Forum, access on 1/15/2024, <https://www.eastasiaforum.org/2021/11/29/is-there-hope-for-taiwan-tibet-relations/>

11 Central Tibetan Administration (2020), Newly formed Taiwanese Parliamentary Group for Tibet says Dalai Lama should be allowed to visit Taiwan without any restriction from China, access on 1/15/2024

<https://tibet.net/newly-formed-parliamentary-group-for-tibet-says-dalai-lama-should-be-allowed-to-visit-taiwan-without-any-restriction/>

Tenzin Dalha, Research Fellow

19

and threaten everyone on it.

The Centre for Information Resilience (CIR) revealed a network of social media accounts that distort international perceptions on significant issues, elevate China's reputation amongst its supporters, and discredit claims critical of the Chinese Government. The report further highlighted the coordinated influence operation on Twitter, Facebook and YouTube. They use a mix of artificial and repurposed accounts to push pro-China narratives and distort perceptions on important issues. The narratives amplified by the accounts are like those promoted by Chinese Government officials and China state-linked media.”

The Facebook parent company Meta took down a network of 4,789 fake Facebook accounts originating from China that were apparently designed to polarize voters ahead of the 2024 election. Meta again removed 13 accounts and seven groups with Chinese origins that primarily targeted India and Tibet, for violating its policy against coordinated inauthentic behavior according to the company's latest quarterly Adversarial Threat Report. (Meta 2023) The accounts posed as journalists, lawyers and human rights activists. Some also operated accounts using the same names and profile pictures of Xi Jinping and made criticism of the Dalai Lama.

The government-employed troll army, proficient in multiple languages and reportedly numbering from five hundred thousand to two million, works to post comments on the internet, praising the image and integrity of the CCP and attack its critics with the intention of fabricating facts as well as removing content deemed as unfavorable. They are specifically employed across multiple government propaganda departments, private co-operations, and news outlets.

The use of fake profile pictures in disinformation campaigns in popular social media accounts. It is becoming more common as users and platforms become more wary of suspicious accounts. By analyzing the flow of comments, it is evident that the trolls typically avoid arguments or direct discussions, which is indicative of their lack of knowledge and information on the issues being discussed. Instead, they focus on posting CCP's deceptive narratives in multiple languages filled with propaganda or baseless allegations.

By studying the outflow usage of Tibetan language in controversial Facebook posts and comments, it could be assumed that the troll army also employs Tibetans from Tibet or Chinese netizens well versed in the Tibetan language. Many rely on automatic translation software to turn Chinese messages into Tibetan, meaning such messages are riddled with typos, or contain clumsy grammatical structures.

Beijing has exploited search engine results on a range of topics of geopolitical importance to disseminate state-backed media that amplify the Chinese Communist Party's propaganda. Search engines play a key role in Beijing's effort to shape external perceptions, which makes it crucial that platforms—along with authoritative outlets that syndicate state-backed content without clear labeling—do more to address their role in spreading these narratives. A consensus has emerged that fake news is false news spread in an organized and systematic way, with consistent efforts made to make them appear as true, and with a skilled use of new technologies and social networks that distinguished them from Cold-War-era disinformation.

“Wolf warrior diplomacy” has emerged, with officials using Twitter accounts to fly the flag for Communist Party rhetoric. China wants to portray itself as being more liberal and freer.

Pro-China propaganda networks flood YouTube with spam, political messages about Taiwan, US, etc. Ukraine Google's threat analysis group says a China-linked influence network will spread tens of thousands of spams and political messages on its platforms in 2022 (Pan 2023).

China has knowingly put at risk the safety and security of dissidents and activists all over the world and strengthened rogue and undemocratic regimes with the involvement of various media outlets, referred to a leaked document from Chinese authorities asserting that Beijing had launched an information war, using disinformation, online harassment, and trolling campaigns to manipulate public opinions in Tibetan. In addition to the internet China is employing every possible means available at its disposal to plant fake news. If China aspires to become a trusted global partner in fair and transparency, they need to address growing domestic and international distrust over how its companies and government agencies gather, use and share and instrumentalize data.

References:

- Lin, Josh Chin, and Liza. "Surveillance State." In *Inside China's Quest to Launch a New Era of Social Control*, by Josh Chin and Liza Lin, 310. NEW YORK: ST. MARTIN'S PRESS NEW YORK, 2022.
- Marvin, Rob. September 21, 2018. <https://www.pcmag.com/news/breaking-down-vpn-usage-around-the-world> (accessed January 12, 2023).
- Pan, Che. *South China Morning Post*. January 27, 2023. https://www.scmp.com/tech/big-tech/article/3208195/pro-china-propaganda-network-floods-googles-youtube-spam-political-messages-about-taiwan-us-ukraine?module=perpetual_scroll_0&pgtype=article&campaign=3208195 (accessed August 12, 2023).
- Richard C. Bush, Diana Fu, Ryan Hass, Patricia M. Kim, and Cheng Li. *Around the Halls: The outcomes of China's 20th Party Congress*. October 25, 2022. <https://www.brookings.edu/articles/around-the-halls-the-outcomes-of-chinas-20th-party-congress/> (accessed June 12, 2023).
- Swinhoe, Dan. *Datacenter dynamics*. November 18, 2022. <https://www.datacenterdynamics.com/en/news/new-data-center-goes-live-in-tibet/> (accessed December 24, 2022).
- Technology, Centre for Security and Emerging. *CSET*. February 10, 2022. <https://cset.georgetown.edu/publication/14th-five-year-plan-for-the-development-of-the-big-data-industry/> (accessed May 11, 2023).
- Tibet, International Campaign for. *Savetibet.org*. March 2, 2022. <https://savetibet.org/tibet-least-free-country-alongside-south-sudan-syria-in-new-ranking/> (accessed August 2, 2023).
- Savetibet.org*. March 3, 2021. <https://savetibet.org/freedom-house-tibet-ties-syria-as-worlds-least-free/> (accessed December 3, 2022).
- Xinhua. *Big Data Centre to service companies in Tibet*. March 27, 2017. http://www.xinhuanet.com/english/2017-03/27/c_136161791.htm (accessed May 10, 2023).

China's New "Qinghai-Tibet Plateau Ecological Protection Law": A threat to Tibet's Environment

Dechen Palmo, Research Fellow

The new "Qinghai-Tibet Plateau Ecological Protection Law", gives Beijing expanded legal grounds for designating Tibetan areas as nature reserves area and removal of Tibetan nomads from their land in the name of conservation. However, the mining companies can continue to exploit the resources if they follow the so-called "ecological protection requirement".

The Qinghai-Tibet Plateau Ecological Protection Law of the People's Republic of China is a new law formulated by the Standing Committee of the Fourteenth National People's Congress in Beijing on April 26, 2023. This law comes into effect from 1st September 2023. It has seven chapters, including general provisions, ecological security layout, ecological protection and restoration, ecological risk prevention and control, guarantee and supervision, legal responsibilities, and supplementary provisions, with a total of 63 articles. This law applies to the whole of Tibet and Xinjiang.

Figure 1. Qinghai-Tibet Ecological Protection Law¹

Problematic law

The implementation of this law will have immense social and ecological impact and it is deeply worrying. Article 16 of the law specifies that "The state supports the construction of the Qinghai-Tibet nature reserves system"². I do acknowledge that the Tibetan plateau with its rich biodiversity,

¹ Xinhuanet, There is a law to protect the Qinghai-Tibet Plateau ecology, April 26, 2023

<http://env.people.com.cn/n1/2023/0426/c1010-32673998.html>

² 中华人民共和国青藏高原生态保护法

(Qinghai-Tibet Plateau Ecological Protection Law of the People's Republic of China), NPC Observer,

needs such protection and conservation and the nature reserves are considered as the cornerstone of biodiversity conservation. However Tibetan people shouldn't be the ones to pay for the conservation effort.

The construction of nature reserves on the Tibetan Plateau began in 1963, since then there are 155 nature reserves of various types were constructed on the Tibetan Plateau with an area of 822,400km², accounting for 31.97% of the plateau's land area.³

To make a way for nature reserves, the Chinese government has been implementing policies of resettlement, land confiscation, herding size limit, and fencing of pastoral areas inhabited primarily by Tibetans dramatically curtailing their livelihood. These resettlement policies in Tibet are usually carried out without free, prior, and informed consent in violation of international mandates and principles.⁴ Local Tibetan people have no right to challenge them or refuse to participate.

According to the International Campaign for Tibet, almost 2 million Tibetan nomads have been systematically stripped of their ancestral lands and relegating them to smaller plots of marginal land.⁵ To make room for wildlife, tourism, and industry, the Chinese government is using nature reserves as a pretext to drive the world last great nomadic societies away from the lands and animals they have lived with for generations. Designating Tibetan nomadic areas as nature reserves carries a heavy human cost with many Tibetan people facing arrest and beating, harassment, and being forced to leave their grassland.

China's rush to designate many nature reserves in Tibet can be attributed in part to China's desire to win global recognition as well as they can get grab their lands and relocate them to the colonies where they can kept under tight surveillance.

José Francisco Calí Tzay, The United Nations Special Rapporteur on the Rights of Indigenous Peoples, in her reports, she highlighted multiple human rights violations in protected areas ranging from "denied their rights to land and resources, self-determination and autonomy and cultural heritage and suffer from forced eviction, killings, physical violence and abusive persecution".⁶

The article 33 of the law says that it "It is prohibited by law to engage in sand mining and mining activities that do not comply with ecological protection control requirements in the nature reserves at the source of rivers such as the Yangtze River, Yellow River, Lancang River, Yarlung Zangbo River, and Nu River". The unclear rendering of the term "ecological protection requirement" is likely deliberate

<https://npcobserver.com/legislation/qinghai-tibet-plateau-ecological-conservation-law/>

3 Zhang Yili, Wu Xue, Qi Wei, Li Shicheng, Bai Wanqi. Characteristics and protection effectiveness of nature reserves on the Tibetan Plateau, China [J]. Resources Science, 2015, 37(7): 1455-1464.

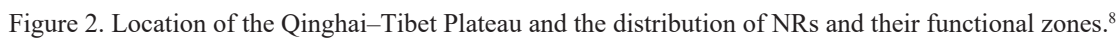
4 Nyima Y, Yeh E. The Construction of Consent for High-altitude Resettlement in Tibet. The China Quarterly. 2023; 254:429-447. doi:10.1017/S0305741023000206

5 International Campaign for Tibet, Mass relocations continue: 17,000 Tibetans to leave homes by august. July 5, 2022. <https://savetibet.org/mass-relocations-continue-17000-tibetans-to-leave-homes-by-august/#:~:text=This%20has%20led%20to%20the,their%20livelihood%2C%20poverty%20and%20marginalization.>

6 José Francisco Calí Tzay, Report of the Special Rapporteur on the rights of indigenous peoples, , Protected areas and indigenous peoples' rights: the obligations of States and international organizations .

<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N22/431/62/PDF/N2243162.pdf?OpenElement>

The Chinese central or provincial government can adjust the border of the reserve to make a way for the mining companies to mine without any consequences.⁷ Is this conservation or something more akin to bullying the weak and exploitation of the land in the interests of the powerful?

⁷ Shi Yi, Tibetan nature reserves shrunk to make way for mines, august12, 2014. The Third Pole, <https://www.thethirdpole.net/en/energy/tibetan-nature-reserve-shrunk-to-make-way-for-mines/>

8 Jiang, Mingjun, Xinfei Zhao, Run Wang, Le Yin, and Baolei Zhang. 2023. "Assessment of Conservation Effectiveness of the Qinghai–Tibet Plateau Nature Reserves from a Human Footprint Perspective with Global Lessons" *Land* 12, no. 4: 869. <https://doi.org/10.3390/land12040869>

our environment. The law doesn't cover the respect for human rights for the sustainability of our environment. Between 2010 and 2019, nine Tibetan human rights defenders- Anya Sengdra, DorjeeDaktal, KelsangChoklang, Dhongye, RinchenNamdol, TsultrimGonpo, JangchupNgodup, SogruAbhu and Namesy – were arrested after they protested against illegal mining activities at the sacred mountains and exposed the hunting of endangered species in Qinghai Province, Sichuan Province and the Tibetan Autonomous Province.⁹

Emily Yeh has rightly called most of the so-called protected areas in China “paper parks” which look good on paper but lack addressing the conservation efforts.¹⁰ What is the point of conservation, if these protected areas are lacking in staff, management and funding and being overrun by mining companies?

Long-standing agenda

Nothing is surprising in implementing this new environmental law covering the whole of Tibet. They are keeping with the trend of putting forward new concepts, new ideas, new strategies and as soon as Xi Jinping became the president of China.

As per the new law, the law was formulated to build a national ecological civilization highland. Ecological civilization is an axiom of Xi Jinping's thought on socialism with Chinese characteristics for a new era, commonly known as Xi Jinping's thought.¹¹ This phrase was enshrined in the Chinese communist party constitution in 2012. The CPC Central Committee and the state council attach great importance to the development of ecological civilization. One of the many policies and plans that have been unveiled in this regard is expanding the nature reserves system.¹² According to the Global Times, state-backed media outlet, China is going to build the world's largest national park system. “There were 49 candidate areas across the country. Among them, 13 are located on the Qinghai-Xizang (Tibet) Plateau with a total area of about 777,000 square kilometers, accounting for 70 percent of the total coverage of national parks”¹³ Upon completion, China will have the largest-scale national park protection zone in the world.

This policy is purely ornamental and it is just to cover their main intention of removing Tibetan nomads who have preserved Tibetan culture and tradition for generations. China encourages Tibetan nomads to abandon their traditional nomadic lifestyle in favor of settling down in settlement to pursue income-generating activities. Such government practice will lead to the loss of traditional knowledge

⁹ International Campaign for Tibet, ENVIRONMENTAL DEFENDERS OF TIBET CHINA'S PERSECUTION OF TIBETAN ENVIRONMENTAL DEFENDERS, June 2022, https://savetibet.org/wp-content/uploads/2022/08/2205-ICFT-Report_V8.pdf

¹⁰ Emily Yeh, Do china's nature reserves only exist on paper? February 3, 2014. <https://chinadialogue.net/en/nature/6696-do-china-s-nature-reserves-only-exist-on-paper/>

¹¹ Patrick Greenfield and Vincent Ni, 'Ecological civilization' an empty slogan or will china act on the environment? The Guardian, October 16, 2021. <https://www.theguardian.com/environment/2021/oct/16/ecological-civilisation-empty-slogan-cop15-or-will-china-act-on-environment-aoe>

¹² Wang, Shaohan, Shuang Song, Mengxi Shi, Shanshan Hu, Shuhan Xing, He Bai, and Dawei Xu. 2023. “China's National Park Construction Contributes to Carbon Peaking and Neutrality Goals” Land 12, no. 7: 1402. <https://doi.org/10.3390/land12071402>.

¹³ Global Times, China to build world's largest national park system, selecting 49 spots including 13 on Qinghai-Xizang Plateau, Dec 30, 2022. <https://www.globaltimes.cn/page/202212/1282951.shtml>

of the Tibetan people.

This will also further attract a large number of mining companies to exploit Tibet's resources and bring more Chinese migrant workers to Tibet. It will also allow ecotourism projects to come up as Nature Park while further weakening the power of local Tibetans in deciding the future of their grassland.

Failure to protect Tibet's environment

According to the People's Daily News, there are more than 30 laws concerning the ecological and environmental protection as well as over 100 administrative regulations in China and over 1,000 local laws and regulations putting various natural resources -- including mountains, waters, forests, fields, lakes, grasses, deserts, glaciers and Snow Mountains -- under sound legal protection.¹⁴

Although there is a dramatic growth in laws to protect the environment, China has failed to protect Tibet's fragile environment. There is a continuous degradation of the grassland and desertification, retreating glaciers and permafrost degradation persist. The United Nations Environment Programme's Scientific Assessment of the Third Pole Environment, published in April 2022, found that an intensifying water cycle was leading to more frequent glacial lake outburst floods and ice collapses. By the end of the century, the Qinghai-Tibet Plateau will be warmer and wetter, possibly causing yet more disasters.¹⁵

What should worry us even more is that on top of global warming, there will be more mining and the relocation of Tibetan nomads with more nature parks with the implementation of this new law. The implications are frightening to imagine.

The main drivers of biodiversity decline such as climate change, pollution, changes in land use, and overconsumption must be addressed. Simply expanding nature reserves without forcefully relocating Tibetan peoples who are dependent on those areas is not the solution.

A way forward to protect Tibet's fragile biodiversity is to engage with local communities. Tibetan nomadic way of life and knowledge need to be preserved and protected, together with the lands that they inhabit. The Chinese government should respect the rights of the Tibetan people by not excluding them from their territories in the name of conservation. It will ultimately benefit Tibet, China, and the whole planet.

¹⁴ Xinhua, China passess landmark law to protect Qinghai-Tibet Plateau ecosystem, People's Daily Online, April 27, 2023. <http://en.people.cn/n3/2023/0426/c90000-20011582.html>

¹⁵ Yang Yong, Expedition notes: Warming shocks the Qinghai-Tibet Plateau, July 4, 2023. China Dialogue <https://chinadialogue.net/en/climate/expedition-notes-warming-threatens-the-qinghai-tibet-plateau/>

Mining pollution of Rivers in Tibet: a Brief Analysis

Dhondup Wangmo, Research Fellow

Tibet is often known as the water tower of Asia. This means that major rivers that run into many of the Southeast Asian countries emerge from Tibet. A water resource originating from Tibet shared by different downstream countries is used for irrigation, hydropower development, industry, and domestic use. An assessment of river quality is vital if one has to understand the role of the Tibetan Plateau as the origin of water resources in Southeast Asian countries. By assessing the river quality, it is also important to implement proper scientific research on the effects of mining on river quality and how to overcome such negative impacts on the river.

Based on several research findings, the rivers in Tibet are contaminated with heavy metals. The contamination of heavy metals has severely polluted the rivers and reduced the water quality. Natural processes and anthropogenic factors are considered the reasons for pollution. However, my presentation at the 4th Tibet Environment Conference was on mining as the main anthropogenic pollutants for river pollution in Tibet.

In a few research papers, it was written that mining has caused direct river pollution. However, many other research papers are there, that do not link river pollution directly to mining. For example, a paper titled Environmental impact of mining activities on the surface water quality in Tibet: Gyama Valley, published in June 2010, a paper reported that “The environment risk at the Gyamaxung chu source area where the measured contents correspond to geochemical background was zero”. The study further noted, “The great Gyama project is about to be launched in the valley despite lack of adequate understanding of the hydrogeochemistry of the heavy metals in this very sensitive environment and without environmental impacts being assessed.”

Gyamaxung chu is located south of Gyama Valley and it drains into the Lhasa River and finally merging into Yarlung Tsangpo. The locals in Lhasa city use the underground water of a well which is at the north bank of this river as the main source of drinking water therefore study warned that, the poor tailings and gangue piles of mine’ water can contaminate the groundwater through seepage in future and can risk to human health.

The river is an important natural resource. It is widely used for migration, transportation, navigation, irrigation, power generation, etc., and especially used for freshwater resources. As far as the Tibetan Plateau is concerned, the rivers start from here into other countries in South East Asia. Therefore, pollution created in the Tibetan Plateau will run into downstream countries. This contaminated river will destroy the ecosystem and pose a serious risk to the human health of the river basin. Toxic elements such as As and Cr are toxic because those elements cannot biodegrade and easily accumulate in water bodies and sediment. The physical and chemical parameters of water bodies that as pH and Eh can easily change with mining.

According to a paper titled, Heavy Metal Pollution and Environmental Risks in the Water of Rongna River Caused by Natural AMD around Tiegelongnan Copper Deposit, the river flowing through mining areas is more likely to get polluted with heavy metals. In their paper, they observed that the

Rongma River which flows through the Tiegelongnan Copper Deposit gets polluted due to acid mine drainage formed in the middle of the ore body. This acid mine drainage that has polluted the river has caused serious ecological damage. For example, the disappearance of vegetation near the river and the formation of yellow froth in the river. Tiegelongnan Copper Deposit is located in the Oma (Ch: Wuma) township of Gerze County in Ngari prefecture with an estimated more than 11 million tons of copper ore reserve. After analyzing the source of heavy metals in Rongma River, it was noted that “the main pollution in the water was also Cu, Zn, Ni, Mn, and Cd, indicating that these heavy metals are mainly derived from AMD.

The acidic water produced in the mining area may be the main reason that the Rongma River is polluted by heavy metals.” They have identified the distribution of heavy metals in the Rongma River and they write before acid mine drainage entered into the river, the concentration of heavy metals in the upper reaches of the Rongma River (R1) was similar to that of the Bolong River. After acid mine drainage entered into the Rongma River, the concentration of heavy metals such as Cu, Zn, Mn, Pb, Cr, and Ni became 60.36, 5.23, 25.65, 3.00, 2.15 and 2.60 higher than Bolong River.

Based on research findings on Water quality in the Tibetan Plateau: Major ions and trace elements in rivers of the “Water Tower of Asia” published in August 2018, the minerals deposits such as copper ore and lead zinc ore near the Yarlung Tsangpo basin have polluted the Yarlung Tsangpo river. Chemicals such as Cd, Cr, Pb, and Zn in the YarlungTsangpo River were found three to ten times higher than other rivers in the Tibetan Plateau and the world. As the report noted river pollution in the Tibetan Plateau comes from anthropogenic sources, municipal waste from the plateau is another factor that has caused the river contamination by heavy metals. They further added that municipal waste has been directly thrown into the river without proper management for many decades. There is another paper titled Water Quality in the Tibetan Plateau: Metal Content Four Selected Rivers which also reported that there are no municipal waste treatment facilities in an area.

This study was carried out in April and May of 2006 on four rivers Salween, Mekong, Yangtze River, and YarlungTsangpo. The samples were collected and taken for analysis for Cu, Pb, Zn, Ag, Mo, Cd, Co, Cr, Ni, Li, Mn, Al, Fe, Mg, and Hg. In their analysis of the Salween River, they write that Tsenchu is a tributary of the Salween River and this river is a drinking water source and a domestic wastewater recipient for the town of Nakchu. Similarly, in their analysis of the Mekong River, they write “No municipal waste treatment facilities are available here. All liquid and solid wastes are “naturally” discarded directly into the rivers. The Dzachu and Ngomchu both serve as drinking water sources and as domestic wastewater recipients for the town”.

In the Yangtse River analysis of heavy metals concentration, they took the samples from different areas namely 20 to 33 sites, they mentioned that the concentration of copper at site 26 which is at Chunyido villages is found highest in the survey with a copper concentration of 14.6 mg/L even though the concentration of Al and Fe that is 0.5 to 1.7 mg/L were found in high concentration as compared to other. However, they do not mention that the highest concentration of copper was detected due to its direct linkage with the Yulong copper mine with an estimation of 6.5 million tons of reserves in Chunyido village but they have mentioned that Samples 24, 25, and 26 and 27 were taken from the two creeks which is near to mining site and the sample 26 which shows the highest level of copper is one among the four sample that was taken from creeks around the mining area.

As reported in a paper titled Water Quality in the Tibetan Plateau: Major Ions and Trace Elements in Rivers of the “Water Tower of Asia”, the source of river pollution from Hg and Ti in rivers is unclear but they write that those toxic elements are deposited with copper, lead, zinc, and other heavy metals sulfide ores. Those ores are generally developed near rivers. From this understanding, it tells that Hg and Ti pollution of rivers come from ores.

Conclusion

The river pollution in the Tibetan Plateau comes from mining. About many reports, some have evidence that shows mining has directly polluted the river yet on the other side, there are few other reports that do not link river pollution with mining but their reports suggest that due to the presence of mine sites in an area, river get contaminated with heavy metals. Another problem is the waste material treatment facilities. Maybe there are no adequate management facilities for municipal and domestic waste products, which have led to locals directly throwing their waste into the river. Therefore, it is necessary to build a proper waste management system in towns.

བོད་ཀྱི་འཕུལ་སྐྱོད་འཛུགས་ཁང་།

TIBET POLICY INSTITUTE

Central Tibetan Administration, Gangchen Kyishong

Dharamshala-176215 Distt. kangra (H.P.) India

Phone +91-1892-223556, 222403

E-mail: communication@tibetpolicy.net | web: tibetpolicy.net